

УДК 711

Н.Ю. Кіс,
Ужгородський національний університет

РОЗРОБКА МЕТОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО МІСТА

Розглядаються методи організації системи обслуговування для середнього міста на прикладі м. Ужгорода

Ключові слова: *культурно-побутове обслуговування, громадські центри*

З розвитком міста зростає рівень складності організації системи обслуговування населення, що, в свою чергу, викликає необхідність пошуку нових методів вивчення та проектування складних, комплексних об'єктів. Основою вдосконалення та розвитку цієї системи є громадські центри, які формують єдиний комплекс різнопрофільних установ відповідно до рівня та ступеня обслуговування. Проблема формування мережі громадських центрів має три аспекти:

1. типологічний (питання соціально-функціональної та просторової організації громадського центру);
2. містобудівний (питання планувальної організації громадського центру як складової частини соціально-планувальної структури міста)
3. методологічний (вибір методології визначення розташування громадських центрів).

Основним завданням даного дослідження є питання вибору методології для визначення розміщення елементів системи обслуговування.

Сьогодні вагоме значення для прийняття містобудівних рішень має чітке визначення критеріїв житлових територій, а саме: структурування; забезпечення відповідних структурних одиниць самостійними мережами установ і підприємств культурно-побутового обслуговування; рівномірний розподіл виробничого потенціалу.

Структурування сельбищних територій міст, як правило (ДБН 360-92**), відбувається за ієрархічним принципом: місто—житловий район— мікрорайон. Крім того, в якості окремого рівня можна виділити житлову групу. Центр та існуюча система обслуговування м.Ужгорода склалися історично, і, звичайно, не мають чіткої організації сфери громадського обслуговування населення, тому існуюча система обслуговування вимагає реорганізації та розширення у відповідності до зростаючих потреб міста. Отже, постає завдання аналізу визначення місця просторового розташування громадського центру міста, його

подальшого розвитку, із забезпеченням необхідних зв'язків з сельбищною територією та дотриманням радіусів доступності.

Широкого поширення у світі за останні століття набула концепція ступінчастої організації громадського обслуговування. Дана концепція викликає необхідність виключення дублювання закладів обслуговування, в зв'язку з цим, вона може працювати при умові чіткого розподілу послуг між її складовими. Структура мережі характеризується трьома рівнями:

1. Центр житлового району - епізодичного обслуговування,
2. Центр мікрорайону - періодичного обслуговування,
3. Центри первинного обслуговування - щоденного попиту

Кожному рівню відповідає свій, визначений перелік закладів, який забезпечує даний рівень необхідним асортиментом послуг, та відповідні радіуси доступності. З огляду на специфіку міста виникають труднощі у розташуванні тих чи інших закладів обслуговування до визначеної ступені та визначеної планувальної одиниці житлової забудови. Конкретні містобудівні умови вимагають прийняття рішень, які не відповідають теоретичній схемі.

Особливість постановки задачі визначення оптимального розміщення закладів та установ обслуговування полягає в тому, що необхідно врахувати просторові зв'язки між обслуговуючими об'єктами та об'єктами, що обслуговуються, які визначаються їх розміщенням на транспортній мережі, рельєфом території, який за умов значних ухилів значно впливає на вибір маршруту.

Для визначення оптимальних прийомів організації мережі громадських центрів можна скористатися: графоаналітичним способом (теорія графів), графічним способом (безпосередньо відкладаючи відповідні радіуси обслуговування), керуючись при цьому певними особливостями планувальної структури території.

Проведені дослідження соціально-планувальної структури м.Ужгорода дозволили встановити, що на мікрорайонному рівні громадські центри представлені неповноцінно, або й взагалі відсутні. Саме цей рівень потребує негайної реорганізації. Необхідно також створити підцентри загальноміського значення при збереженні високої соціальної значимості загальноміського центру.

Для прикладу, розмістимо центри обслуговування мікрорайону на території (м-н «Радванка», м.Ужгород) (рис.1)

Територію мікрорайону розділимо на житлові групи, які потрібно забезпечити обслуговуванням ($N = 18$). Розмістивши центр обслуговування в деякому пункті з номером n , ми забезпечимо обслуговуванням ті пункти району,

відстані від яких до пункту n по даній дорожній мережі менші допустимого радіусу (рис 2).

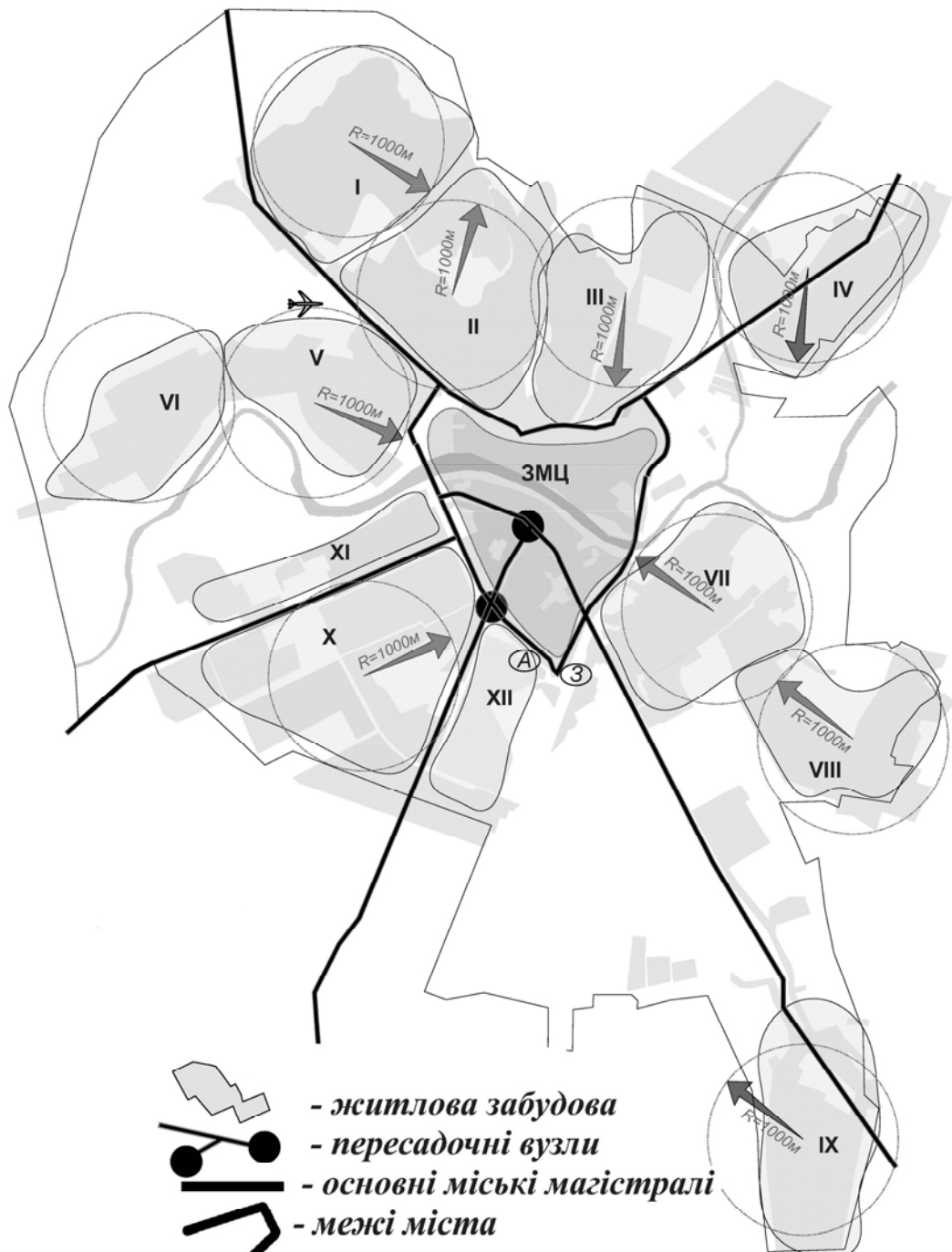

Рис.1 Схема мікрорайонування м. Ужгорода

Застосування графічного методу до вирішення проблеми розташування центрів громадського обслуговування дає такі результати (рис.3)

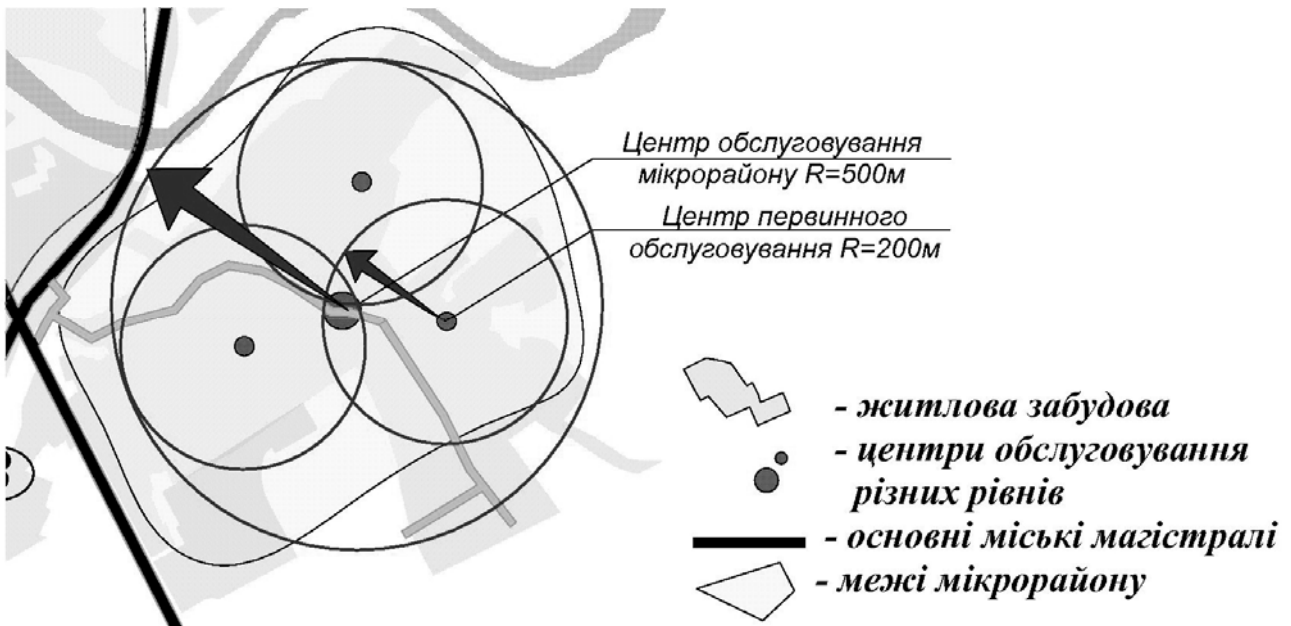

Рис. 3 Схема розміщення центрів обслуговування на території із застосуванням графічного методу

Порівняємо отримані результати з реальною ситуацією на місцевості (рис.4)

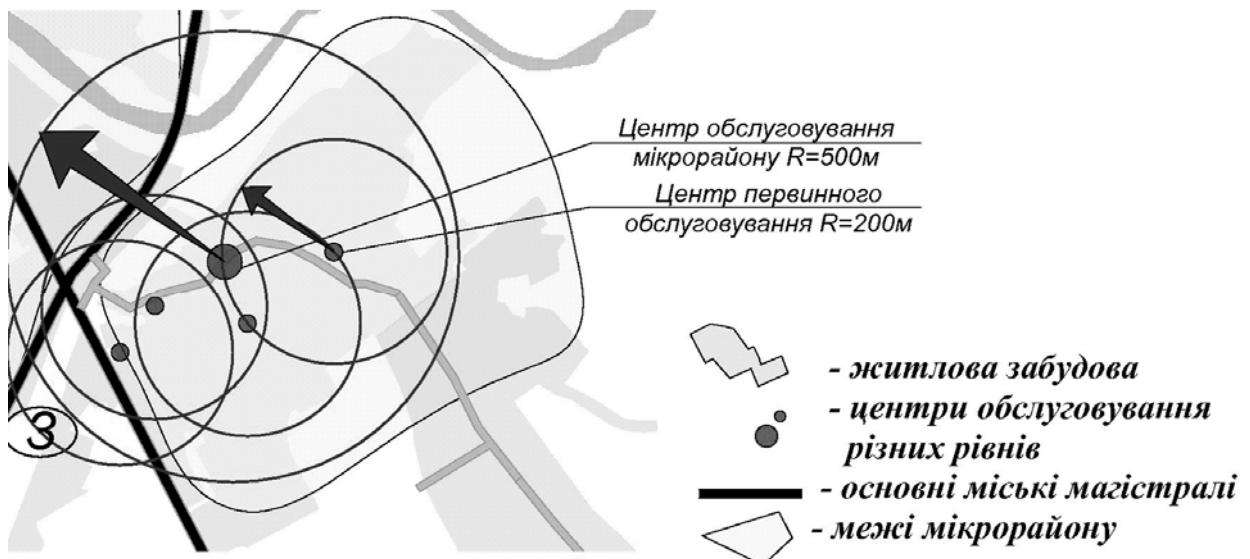

Рис. 4 Схема розміщення центрів обслуговування на території

Проаналізувавши отримані схеми (рис.2-4) бачимо, що згідно рис.2 (графоаналітичний метод) розташування центрів обслуговування населення на території мікрорайону розподілено рівномірно, але в зв'язку з видовженим

розташуванням житлової забудови не вся територія обслуговується. На рис. 3 бачимо, що територія обслуговується рівномірно, але даний метод не враховує планувальних особливостей території. Реальна ситуація на місцевості (рис.4) показує, що сфера громадського обслуговування розташована нерівномірно і дійсно потребує реорганізації.

Для вирішення завдання введемо додатковий критерій розташування центрів обслуговування - концентрацію населення на території (рис 5) і в місцях найбільшої концентрації нанесемо центр обслуговування. Отриманий результат зображено на рис.6

Рис.5 Схема концентрації населення на території району

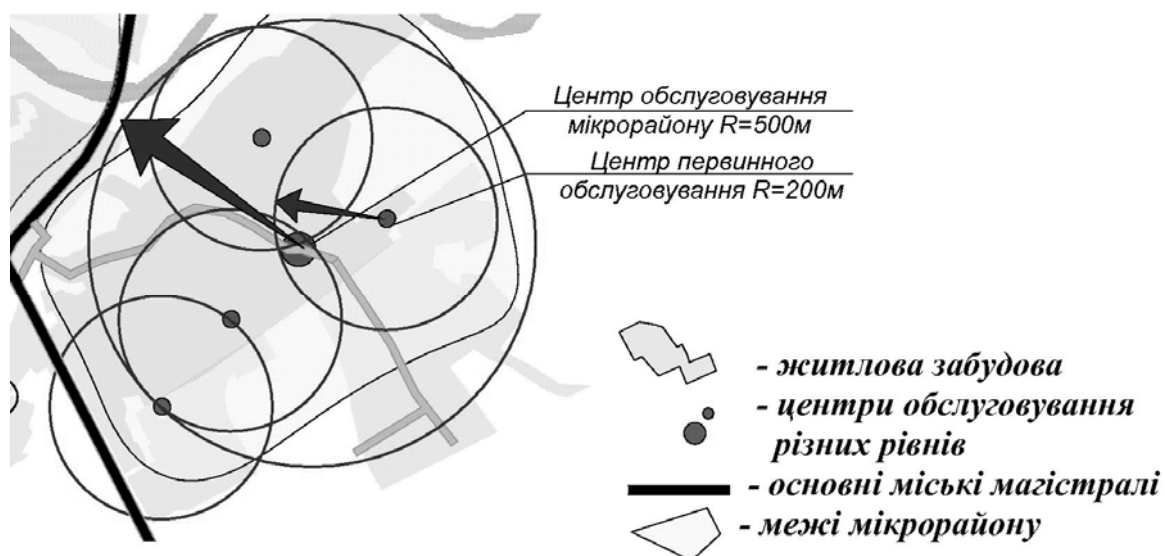

Рис.6 Запропонована схема розміщення громадських центрів на території

Отже, застосування графоаналітичного методу розташування центрів обслуговування є найбільш досконалим, так як дозволяє врахувати дійсні відстані існуючої вулично-дорожньої мережі, рельєф місцевості та планувальні особливості території. Разом з тим, для повноцінного вирішення завдання, слід вводити додаткові критерії які забезпечать належне обслуговування території.

Література:

- 1.Дёмин Н.М. Управление развитием градостроительных систем.- К.: Будівельник, 1991р. –183с.
- 2.Голик.Й.М. Містобудівний розвиток Ужгорода в системі регіонального розселення. дис. канд. тех.наук: 05.23.20 / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. - К., 2004.
- 3.Миловидов Н.Н., Осин В.А., Шумилов М.С. Реконструкция жилой застройки. - М. Высш.школа, 1980.-240с., ил
4. Рекомендации по расчету и размещению учреждений системы общественного обслуживания с учетом культурно-бытовых связей в городе / ЦНИИЭП учебных зданий. – М.: Стройиздат, 1989. – 48 с.

Аннотация

В статье рассматриваются методы организации системы обслуживания для среднего города на примере г.Ужгорода

Ключевые слова: культурно-бытовое обслуживание, общественные центры

Abstract

The article deals with methods of system maintenance for the medium size city exemplified by the city of Uzhgorod

Key words: cultural and utility services, community centers